

Literatuur:

Twee grote namen: Bertolt Brecht en Heiner Müller

Schrijvers in dienst van de staat, DDR 1949-1965

Regisseur en schrijver Bertolt Brecht was de grote naam van het Oost-Duitse toneel. In Heiner Müller had hij een waardige opvolger.

Al voor de oorlog genoot Brecht ongekennde roem als schrijver van proza, poëzie en drama. Hij wilde met zijn werk bijdragen aan een betere wereld door de mensen tot denken aan te zetten. Zijn 'Driestuiveropera' ('Dreigroschenoper', 1928) was een ongeëvenaard succes.

Brecht waarschuwde al vroeg voor de opkomst en de gevolgen van het fascisme. Dit blijkt bijvoorbeeld uit zijn stuk 'Furcht und Elend des dritten Reiches' (1935-1938) dat in 24 korte scènes laat zien hoe het fascisme doorsijpelde in alle lagen van samenleving. Brecht bracht de oorlog door in Amerika, zijn werk werd in Duitsland verboden. In 1948 keerde de communistisch georiënteerde schrijver terug, naar Oost-Duitsland.

Tot zijn dood in 1956 bepaalde Brecht het theaterlandschap van Oost-Duitsland. Zijn toneelstukken waren kritisch en filosofisch. Hij was ervan overtuigd dat het socialisme de weg was naar een betere toekomst, maar hij liet zich niet de mond snoeren door het regime. Hij probeerde de toeschouwer aan het denken te zetten door vervreemdende elementen te gebruiken. Zijn episch theater vond navolging in de hele DDR. Brecht was als regisseur verbonden aan het Berliner Ensemble in Berlijn. Hij bewerkte ook historische stukken en hielp jonge talentvolle theatermakers bij hun carrière.

Heiner Müller was de meest beduidende opvolger van Brecht. Hij integreerde Brechts toon en kritiek in zijn eigen werken en behield daarbij een eigen stijl. Müller worstelde met het socialisme. In een van zijn eerste stukken 'Der Lohndrucker' (1956) wilde hij aantonen dat de heilstaat nog lang niet verwezenlijkt was. Een personage in dit stuk zegt zelfs dat de socialistische bazen geen haar beter zijn dan die uit de nazi-tijd. Dat was in die tijd taboedoorbrekend, omdat de confrontatie met het nazi-verleden nog uit de weg werd gegaan. Zijn stuk 'Die Umsiedlerin' (1961) mocht niet worden opgevoerd, daaropvolgende stukken evenmin. In de jaren zeventig en begin jaren tachtig werden zijn stukken vaak buiten de DDR opgevoerd.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/478/twee-grote-namen-bertolt-brecht-en-heiner-muller>